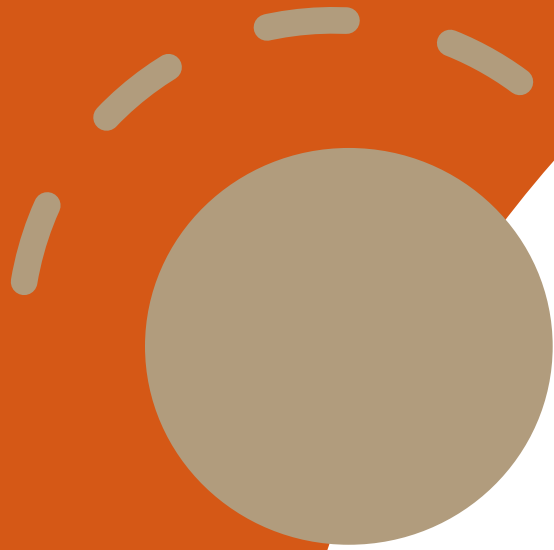
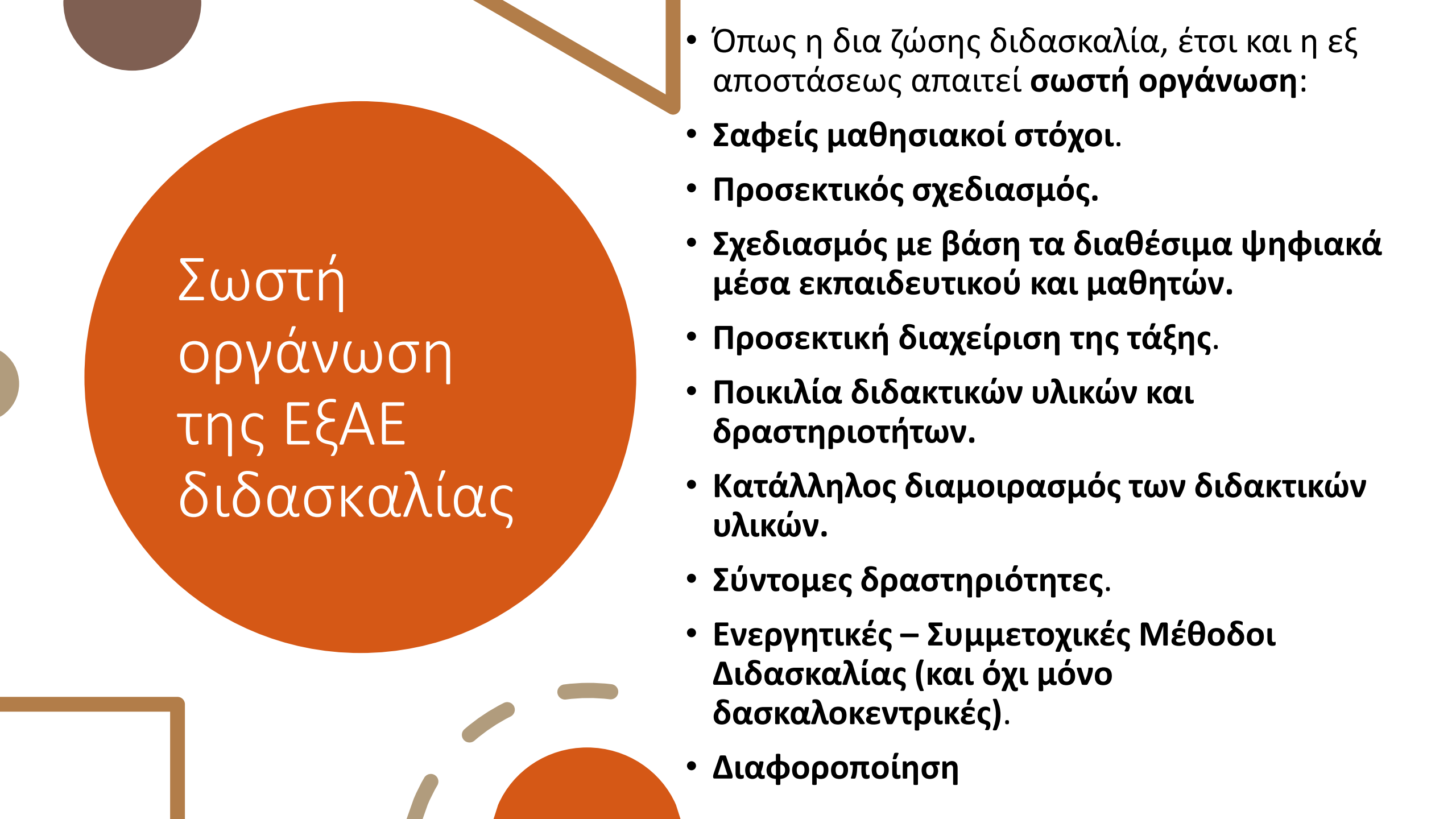

ΟΡΓΑΝΟΝΩΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μαρια Μαλιτσα
Σ.Ε.Ε. ΠΕ06
1^{ου} ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Αττικής

Δευτέρα, 16 Νοεμβρίου 2020

Σωστή οργάνωση της ΕξΑΕ διδασκαλίας

- Όπως η δια ζώσης διδασκαλία, έτσι και η εξ αποστάσεως απαιτεί **σωστή οργάνωση**:
- **Σαφείς μαθησιακοί στόχοι.**
- **Προσεκτικός σχεδιασμός.**
- **Σχεδιασμός με βάση τα διαθέσιμα ψηφιακά μέσα εκπαιδευτικού και μαθητών.**
- **Προσεκτική διαχείριση της τάξης.**
- **Ποικιλία διδακτικών υλικών και δραστηριοτήτων.**
- **Κατάλληλος διαμοιρασμός των διδακτικών υλικών.**
- **Σύντομες δραστηριότητες.**
- **Ενεργητικές – Συμμετοχικές Μέθοδοι Διδασκαλίας (και όχι μόνο δασκαλοκεντρικές).**
- **Διαφοροποίηση**

Η παιδαγωγική διάσταση

- Η **παιδαγωγική διάσταση** της ΕΞΑΕ - εξαιρετικά σημαντικό ζήτημα.
- Για 'ποιοτική' ΕΞΑ διδασκαλία δίνουμε **έμφαση στην παιδαγωγική διάσταση και όχι στα ψηφιακά εργαλεία.**
- Η χρήση των ψηφιακών εργαλείων πρέπει να γίνεται σύμφωνα με **παιδαγωγικές αρχές.**
- Ωστόσο, θα πρέπει να εξετάσουμε **πως τα νέα εργαλεία και τα νέα ψηφιακά περιβάλλοντα επιδρούν στις παιδαγωγικές πρακτικές** και ποιες νέες δυνατότητες προσφέρουν.
- Πρέπει, ενδεχομένως, να μιλήσουμε για 'παιδαγωγική μετατόπιση';
- Και θα πρέπει να αναστοχαστούμε πάνω στις δικές μας παιδαγωγικές πρακτικές.

Διαμόρφωση του παιδαγωγικού πλαισίου

- Βεβαίως χρειάζεται να γνωρίζουμε τα ψηφιακά εργαλεία όταν σχεδιάζουμε τη διδασκαλία μας – να γνωρίζουμε τις δυνατότητες και τους περιορισμούς του ψηφιακού περιβάλλοντος το οποίο χρησιμοποιούμε.
- **Στόχος μας σε κάθε περίπτωση: Η ποιοτική διδασκαλία.**
- Θα αναφερθούμε στη συνέχεια αρχικά στις **βασικές προϋποθέσεις** για τη διαμόρφωση του παιδαγωγικού πλαισίου μιας αποτελεσματικής εξ αποστάσεως διδασκαλίας (σε σχέση με τη σύγχρονη κυρίως αλλά ως ένα βαθμό και την ασύγχρονη). Κατόπιν, θα αναφερθούμε στο **σχεδιασμό**, την **οργάνωση** της διδασκαλίας (και σε σχέση με πρακτικά ζητήματα), τις **κατάλληλες στρατηγικές** και τους τρόπους αξιοποίησης του ψηφιακού περιβάλλοντος, δίνοντας και παραδείγματα.

Προϋποθέσεις για την επιτυχία της ΕΞΑΕ

- **1. Να γνωρίζουμε τους μαθητές (π.χ. μέσω μιας ανάλυσης αναγκών).**

Επίπεδο, ανάγκες και ενδιαφέροντα, προηγούμενες γνώσεις, δυνατά και αδύνατα σημεία τους, έτσι ώστε το μάθημα να **ανταποκρίνεται στις ανάγκες** τους.

- **2. Να έχουμε σχεδιάσει για όλη τη διδακτική ώρα και να έχουμε επιλέξει μια ποικιλία διαφορετικών υλικών.**

Για να υπάρχει και ενδιαφέρον από τους μαθητές.

- **3. Εκτός από τον προσεκτικό σχεδιασμό του μαθήματος να έχουμε και ένα δεύτερο σχέδιο.**

Να είμαστε έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε πιθανά προβλήματα και να έχουμε ετοιμάσει κάτι για την περίπτωση που τα πράγματα δεν πάνε σύμφωνα με τον σχεδιασμό μας.

- **4. Να ελέγχουμε από πριν ότι τα ψηφιακά εργαλεία που θα χρησιμοποιήσουμε λειτουργούν σωστά.**

- **5. Να γνωρίσουμε την πλατφόρμα και να έχουμε εξασκηθεί στη χρήση της.**

Το τελευταίο μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη βοήθεια ενός φίλου, συναδέλφου ή συγγενή.

Επίσης:

6. Να έχουμε ορθή διαχείριση του χρόνου και της τάξης.

Οι τεχνικές που χρησιμοποιούμε στη δια ζώσης διδασκαλία θα χρησιμοποιηθούν και στη σύγχρονη ηλεκτρονική τάξη, αν και κάποιες χρειάζονται τροποποίηση. Καλό είναι να μην υπάρχει 'νεκρός χρόνος', έτσι ώστε οι μαθητές να μην περιπλανώνται στο διαδίκτυο.

7. Να διασφαλίσουμε ότι οι μαθητές αισθάνονται ασφάλεια και σιγουριά σε σχέση με τη διαδικασία του μαθήματος και τη λειτουργία της πλατφόρμας.

Να θέσουμε κανόνες, να καθιερώσουμε ρουτίνες και να κάνουμε σαφείς τις προσδοκίες μας.

8. Να δίνουμε σαφείς οδηγίες και αν χρειάζεται να κάνουμε και επίδειξη.

Θα πρέπει να βεβαιωνόμαστε ότι κατάλαβαν. Θα μπορούσαμε ταυτόχρονα να γράφουμε τις οδηγίες στο chat.

9. Να χρησιμοποιούμε περιεχόμενο ποικίλων τύπων:

Κείμενο γραπτό, ηχητικό, οπτικό, βίντεο, διαγράμματα, κλπ. Τα πολυμέσα αυξάνουν το ενδιαφέρον των μαθητών και οδηγούν σε πιο αποτελεσματική μάθηση (μπορούμε να προβάλλουμε ιστοσελίδες/websites απευθείας από τον φυλλομετρητή μας με τη λειτουργία Share web browser).

Και:

10. Να παρέχουμε τον απαραίτητο χρόνο για να απαντήσει ο μαθητής σε ερωτήσεις.

Να υπολογίζουμε το χρόνο μέχρι να λάβει την ερώτηση, να σκεφτεί την απάντηση και να τη διατυπώσει.

11. Να χρησιμοποιούμε παραγλωσσικά/εξωγλωσσικά στοιχεία επικοινωνίας, όπως εκφράσεις του προσώπου και χειρονομίες.

Στην εικονική τάξη το πρόσωπό μας είναι μπροστά στο μαθητή περισσότερο από ότι στην κανονική τάξη. Αξιοποιώντας αυτό το πλεονέκτημα, μπορούμε να δημιουργήσουμε και να διατηρήσουμε καλή επικοινωνία, εκφράζοντας θετικά συναισθήματα, ενσυναίσθηση. Επίσης, οι χειρονομίες και, γενικά, τα παραγλωσσικά στοιχεία μπορούν να φανούν ιδιαίτερα χρήσιμα. Π.χ. χρησιμοποιούμε τα χέρια για το μέτρημα (συλλαβών, λέξεων, κλπ.) ή για να ενθαρρύνουμε κάποιον να συνεχίσει, για να δείξουμε ότι ακούμε ή ότι περιμένουμε να μιλήσουν (<https://youtu.be/bFmuRhEXpYg>).

Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να **αποφεύγει**:

- **Να χρησιμοποιεί μεγάλο κείμενο στην εικονική τάξη.**

Καλύτερα να τους **το στέλνουμε πριν ή μετά** τη σύγχρονη διδασκαλία για να το μελετήσουν μόνοι τους. Σε ένα περιβάλλον σύγχρονης ηλεκτρονικής διδασκαλίας επικεντρώνουμε στα κύρια σημεία. Μπορούμε να χρησιμοποιούμε **λέξεις – κλειδιά και να οργανώνουμε το περιεχόμενο σε bullets, πίνακες, διαγράμματα, γραφικούς οργανωτές**. Η κύρια πηγή πληροφοριών προέρχεται από την αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών. →

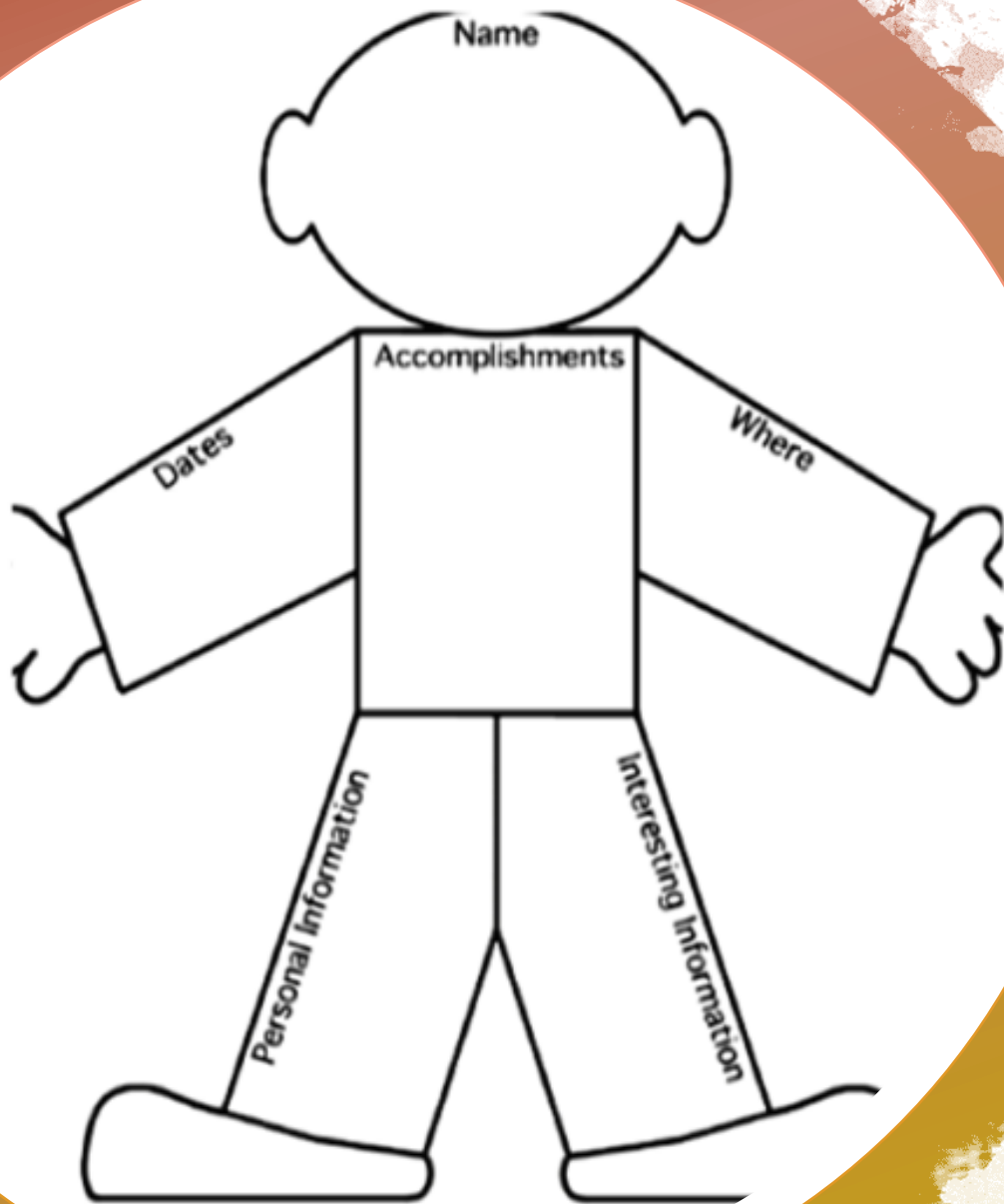
- **Να χρησιμοποιεί βίντεο μεγάλης διάρκειας.**

Όταν τους δείχνουμε βίντεο καλό είναι να έχουμε δώσει μια άσκηση από πριν, έτσι ώστε να βλέπουν με κάποιο στόχο. Κάθε 2 περίπου λεπτά καλό είναι να το σταματάμε για ερωτήσεις κλπ., έτσι ώστε να διατηρείται η προσοχή.

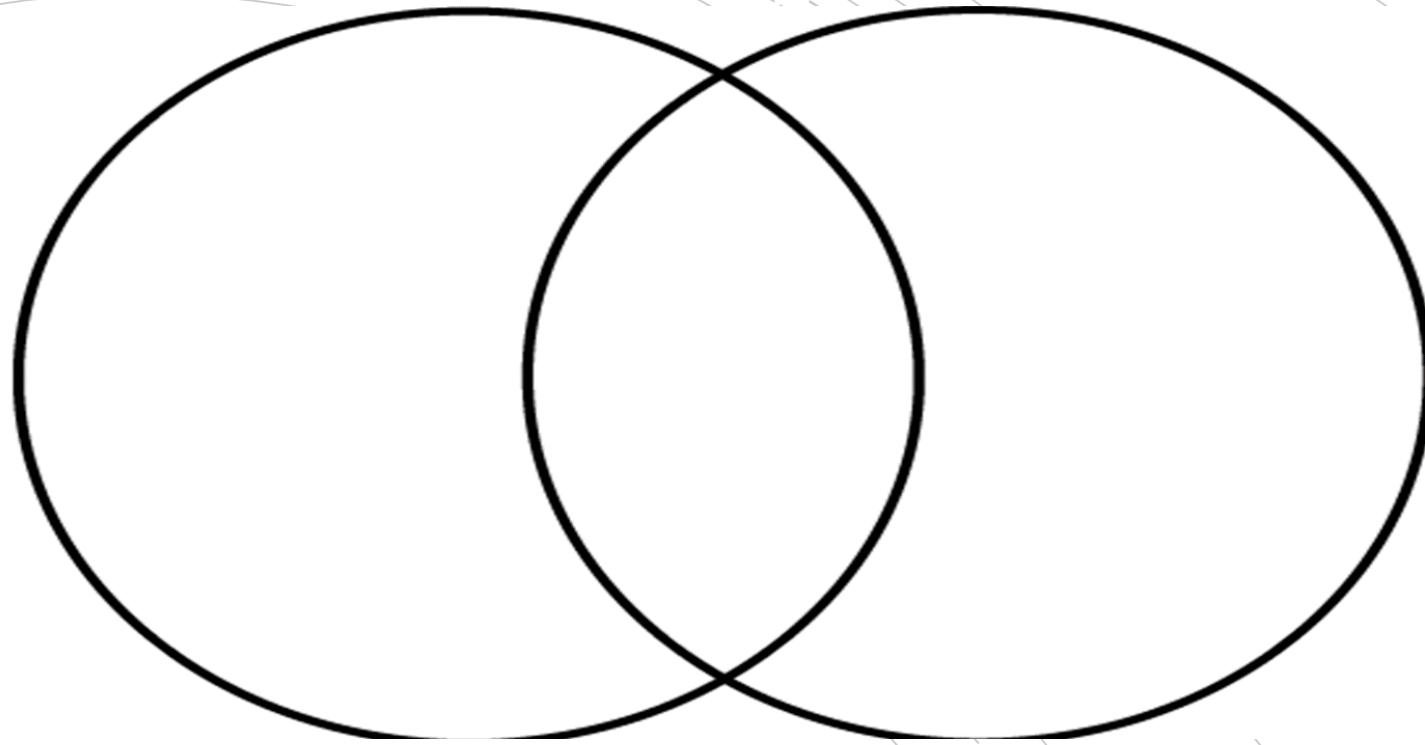
- **Να χρησιμοποιεί δραστηριότητες μεγάλης διάρκειας.**
- **Να δίνει πολύ περιεχόμενο/ πολλές ασκήσεις - δραστηριότητες.**

Ο μαθητής θα αισθανθεί υπερφόρτωση και δεν θα μάθει ή η μάθηση θα είναι επιφανειακή. Αντί αυτού, λιγότερο περιεχόμενο /ασκήσεις αλλά ουσιαστικότερη μάθηση, μέσα από αλληλεπίδραση.

- **Να έχει ως βασικό στόχο την ψυχαγωγία (edutainment).**

Ο ήρωας της ιστορίας
(Γραφικός οργανωτής)

ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ & ΔΙΑΦΟΡΕΣ
Διάγραμμα Venn

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

- Λόγω της φυσικής απόστασης μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή τόσο στη σύγχρονη όσο και στην ασύγχρονη ΕξΑΕ αλλά και λόγω της δυνατότητας για αξιοποίηση ποικίλων τεχνολογικών εργαλείων, **ο ρόλος του εκπαιδευτικού αλλάζει.**
- Γίνεται περισσότερο 'διευκολυντής της μάθησης' και 'ρυθμιστής', χάνει ένα μέρος του ελέγχου.
- Σε κάθε περίπτωση, ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να κάνει καλή αξιοποίηση του χρόνου και να εκφράζει υψηλές προσδοκίες.
- Σημείωση: Το περιβάλλον της ΕξΑΕ **αλλάζει και την κοινωνική δυναμική της τάξης** σε σχέση με το φύλλο, τη φυλή, την κοινωνική τάξη: Έχουν παρατηρηθεί λιγότερες διακρίσεις σε βάρος αδυνάτων, ιδίως όταν η χρήση του βίντεο (του μαθητή) ήταν περιορισμένη.

Κατάλληλες διδακτικές προσεγγίσεις

- Τα διαφορετικά (ψηφιακά) περιβάλλοντα απαιτούν αναπροσαρμογή των διδακτικών προσεγγίσεων.
- Αυτές θα έχουν ως βάση τις θεωρίες του **εποικοδομητισμού (constructivism)** και ιδίως του **κοινωνικού εποικοδομητισμού (social constructivism)** και της **μετασχηματιστικής παιδαγωγικής (transformational learning)**.
- Σε κάθε περίπτωση, ενθαρρύνεται η **ενεργός μάθηση (active learning)**.
- Η ενεργός μάθηση προωθείται όταν χρησιμοποιούνται **δομημένες δραστηριότητες, ενδιαφέρουσες συζητήσεις, συνεργατικά/ομαδοσυνεργατικά projects και εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης**, π.χ. αξιολόγηση από συνομηλίκους (βάσει κριτηρίων).
- Οι μαθητές χρειάζεται να λαμβάνουν κατάλληλη και έγκαιρη **ανατροφοδότηση** και ο εκπαιδευτικός επίσης.

Ενεργός συμμετοχή των μαθητών

Οι ακόλουθες πρακτικές - προσεγγίσεις θα διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία:

- Η κατάλληλη διαχείριση της διαφορετικότητας/ανομοιογένειας των μαθητών
- Η λήψη υπόψη των ατομικών στυλ μάθησης και των διαφόρων τύπων νοημοσύνης
- Η ανάπτυξη των κινήτρων
- Η αποφυγή υπερφόρτωσης των μαθητών με μεγάλο όγκο πληροφοριών και εργασιών
- Η σύνδεση της γνώσης με πραγματικές καταστάσεις ζωής
- Η προώθηση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης
- Η παροχή ευκαιριών για πρακτικές δραστηριότητες
- Η ανάπτυξη του αναστοχασμού στους μαθητές
- Τα ψηφιακά εργαλεία θα μπορούσαν να αυξήσουν τη δημιουργικότητα κάποιων μαθητών - Οι μαθητές δημιουργοί και όχι καταναλωτές της γνώσης και
- Να μοιραστούν τις δημιουργίες τους με ένα ευρύτερο ακροατήριο.

- Οι άνθρωποι γενικά θυμούνται
- 10% από αυτά που διαβάζουν
- 20% από αυτά που ακούνε
- 30% από αυτά που βλέπουν
- 50% από αυτά που ακούνε και βλέπουν
- 70% από αυτά που συζητούν με άλλους
- 80% από αυτά που βιώνουν
- 95% από αυτά που διδάσκουν σε άλλους

Η έρευνα Glazer και οι συνεπαγωγές για τη διδακτική πράξη

(Source: Glaser, R. (1983, June).
Education and Thinking: The Role
of Knowledge. Technical Report
No. PDS-6. Pittsburgh, PA:
University of Pittsburgh, Learning
and Development Center.

Ο διδακτικός σχεδιασμός

- Βασικό ζήτημα στην εξ αποστάσεως διδασκαλία, όπως και στη δια ζώσης, είναι ο διδακτικός σχεδιασμός.
- Τα τέσσερα βασικά βήματα για το διδακτικό σχεδιασμό:
 - 1. Γνωρίζω τους μαθητές μου (ανάλυση των αναγκών τους)
 - 2. Αποφασίζω τους σκοπούς και στόχους
 - 3. Επιλέγω τις κατάλληλες στρατηγικές διδασκαλίας
 - 4. Καθορίζω τον τρόπο αξιολόγησης
- Προσπάθεια για κάλυψη των επιδιώξεων του ΑΠ αλλά και των αναγκών των μαθητών.

ΒΗΜΑ 1^ο : Γνωρίζω τους μαθητές (Ανάλυση αναγκών)

- Το πρώτο βήμα είναι η ανάλυση **αναγκών των μαθητών** και των χαρακτηριστικών τους (επίπεδο μαθησιακής ετοιμότητας, μαθησιακό προφίλ, ενδιαφέροντα, ιδιαίτερες καταστάσεις που πιθανόν αντιμετωπίζουν).
- Η εκτίμηση των **ψηφιακών δεξιοτήτων τους** και του τεχνολογικού εξοπλισμού που διαθέτουν θα καθορίσει και τις επιλογές του εκπαιδευτικού σε σχέση με τα ψηφιακά εργαλεία που θα χρησιμοποιήσει.
- Το τελευταίο μέρος της ανάλυσης αφορά **τον ίδιο τον εκπαιδευτικό** (θα πρέπει να συνειδητοποιήσει το δικό του στυλ και τα χαρακτηριστικά του).
- Συνοχή ομάδας: Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να τους βοηθήσει να δημιουργήσουν σχέσεις μεταξύ του (π.χ. συνεργασία σε ζεύγη ή σε ομάδες στα breakout rooms ή, αν επιτρέπει το μάθημα, προσωποποίηση ερωτήσεων κλπ).
- Σημείωση: Ο εκπαιδευτικός λαμβάνει διαφορετική ανατροφοδότηση όσον αφορά την αποδοχή από τους μαθητές του στην ΕΞΑΕ.

Βήμα 2^ο : Καθορισμός στόχων

- Οι ακόλουθες ερωτήσεις θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμες για τον καθορισμό των στόχων:
 - ❖ Τι θέλω να μάθουν οι μαθητές μου;
 - ❖ Τι θέλω να σκεφτούν;
 - ❖ Τι θέλω να μπορούν να κάνουν;
 - ❖ Τι θέλω να αισθανθούν;
- Μπορεί να μην είναι κατάλληλες σε όλες τις περιπτώσεις όλες οι παραπάνω ερωτήσεις, αλλά αυτές που είναι κατάλληλες θα απαντηθούν με τη βοήθεια της ανάλυσης των χαρακτηριστικών των μαθητών.
- Οι σκοποί και οι **στόχοι** θα πρέπει να είναι **σαφείς** και να τεθούν **με βάση τα χαρακτηριστικά των μαθητών**, έτσι ώστε να οδηγήσουν σε είδη γνώσης σχετικά με τις ανάγκες τους.
- Οι ανάγκες των μαθητών θα καθορίσουν την επιλογή των κατάλληλων ψηφιακών εργαλείων.

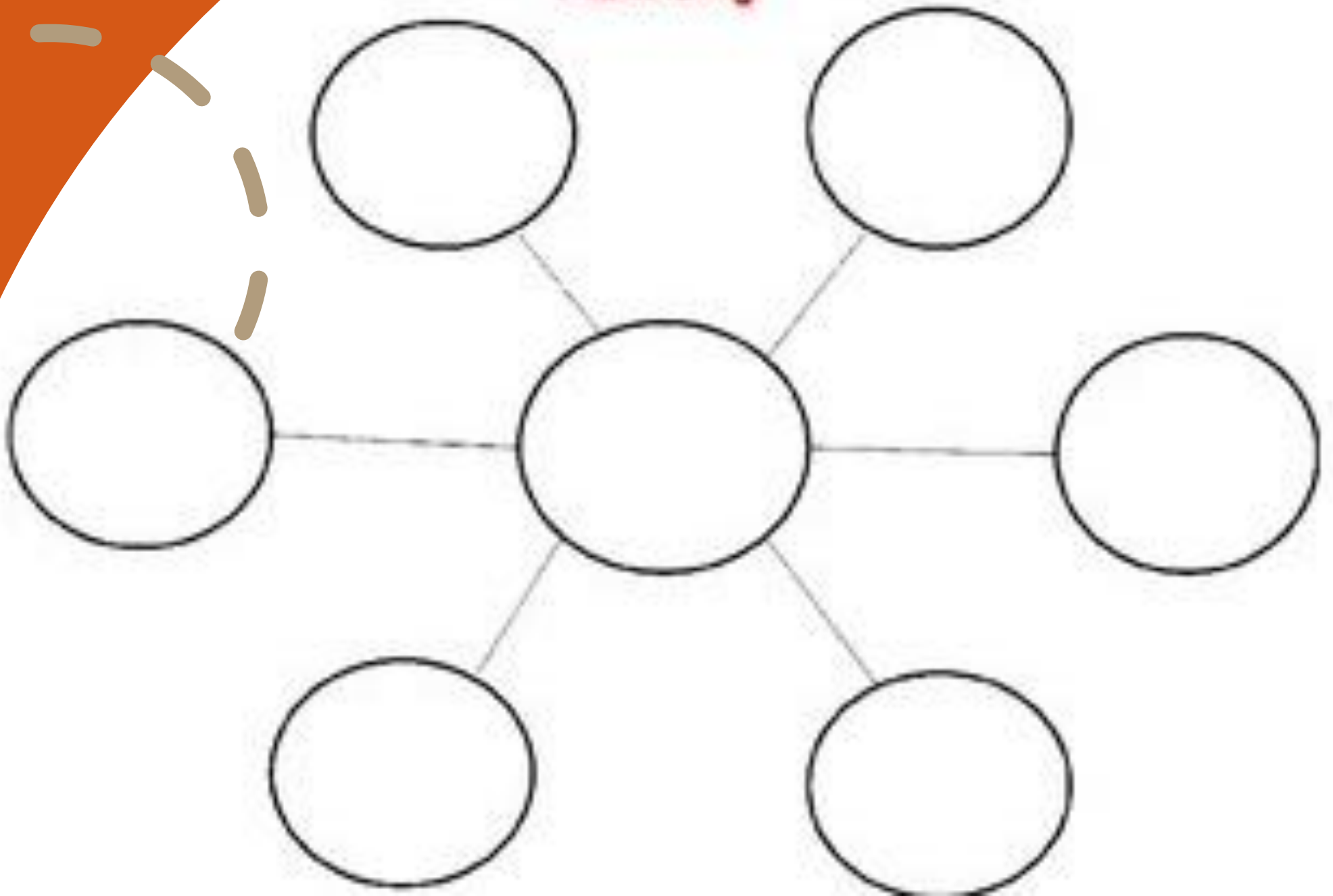
Βήμα 3^ο : Επιλογή των κατάλληλων στρατηγικών διδασκαλίας

- Σε αυτό το σημείο **σημαντικό ρόλο θα παίξουν τα χαρακτηριστικά και οι δυνατότητες που προσφέρουν τα ψηφιακά εργαλεία** που έχουμε στη διάθεσή μας. Οι σκοποί και οι στόχοι θα πρέπει να μπορούν να επιτευχθούν μέσα από τις **κατάλληλες στρατηγικές που υποστηρίζονται από τα συγκεκριμένα ψηφιακά εργαλεία.**
- Εδώ απαιτείται προσοχή. Συχνά, επιλέγουμε δραστηριότητες απλά και μόνο επειδή υπάρχουν τα κατάλληλα ψηφιακά εργαλεία - τοποθετούμε τις τεχνολογίες πάνω από την παιδαγωγική, ενώ θα έπρεπε να συμβαίνει το αντίθετο.
- Ο Σχεδιασμός θα πρέπει να περιλαμβάνει **τον τρόπο αλληλεπίδρασης:**
 - Εκπαιδευτικού με μαθητή
 - Μαθητή με μαθητή
 - Μαθητή με περιεχόμενο
- Μια **συνεργατική διαδικασία αλληλεπίδρασης** μέσα από την διερεύνηση, τον αναστοχασμό και τη συζήτηση θα οδηγήσει σε ουσιαστικότερη μάθηση.

Κατάλληλες στρατηγικές για ψηφιακά περιβάλλοντα

- Προωθούμε τη **συνεργασία και αλληλεπίδραση** (αξιοποιώντας και break out rooms, μεταξύ των άλλων) αλλά και την **εξατομικευμένη εργασία** τόσο μέσω της σύγχρονης όσο και μέσω της ασύγχρονης (κάθε μαθητής με το δικό του ρυθμό) – Αξιοποιούμε και εργαλεία επικοινωνίας.
- Αξιοποιούμε τους τρόπους με τους οποίους οι μαθητές ήδη χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες.
- Ο μαθητής 'δημιουργός' γνώσης - Δημιουργούν ψηφιακό περιεχόμενο.
- Δίνουμε την ευκαιρία να εμπλακούν ενεργά, π.χ. με τη χρήση ποικίλων αισθητηριακών καναλιών για την πρόσβαση στη γνώση (π.χ. κείμενο με ήχο, εικόνα, βίντεο).
- **Οπτικοποιούμε τις νέες έννοιες** (π.χ. εννοιολογικοί χάρτες, γραφικοί οργανωτές κλπ.) και με τη χρήση και ψηφιακών εργαλείων όπως: (Xmind, MindMeister, MathJax). Ακολουθούν παραδείγματα.
- Δεν χρησιμοποιούμε μόνο δασκαλοκεντρικές μεθόδους – ισορροπία μεταξύ δασκαλοκεντρικών και μαθητοκεντρικών προσεγγίσεων/δραστηριοτήτων.
- Οι μαθητές αναζητούν πληροφορίες αλλά και τις **αναλύουν και ερμηνεύουν και αξιολογούν**.
- Απαντάμε το συντομότερο στις ερωτήσεις των μαθητών.

Bubble Map Describing

Κατάλληλες στρατηγικές για ψηφιακά περιβάλλοντα

- Καλύπτουμε τις ανάγκες διαφορετικών μαθησιακών προφίλ, αξιοποιώντας **ποικίλα εργαλεία** (τα ψηφιακά εργαλεία βοηθούν στη διαφοροποίηση της διδασκαλίας), για τη δημιουργία πλούσιου μαθησιακού περιβάλλοντος.
- Αξιοποιούμε τις **προηγούμενες γνώσεις** τους.
- Διασφαλίζουμε ενεργή και δημιουργική συμμετοχή και εμπλέκουμε τους μαθητές σε δραστηριότητες που απαιτούν βαθύτερες/περιπλοκότερες νοητικές λειτουργίες και δημιουργική έκφραση.
- Δραστηριότητες που δεν μένουν μόνο στο επίπεδο μετάδοσης περιεχομένου αλλά επιτρέπουν συνδέσεις και προεκτάσεις και γενικά επιδιώκουμε και ανώτερα επίπεδα μάθησης (ταξινόμια του Bloom).
- Χρησιμοποιούμε **δραστηριότητες και υλικά ποικίλων τύπων**, όπως: Καταιγισμός ιδεών (μπορεί να γίνει εύκολα με τη χρήση του chatbox), παιχνίδι ρόλων (ετοιμάζονται στα break-out rooms), χρήση διαφόρων οπτικών κειμένων (ανάλογα με την ηλικία και το μαθησιακό προφίλ αλλά και με την κουλτούρα των μαθητών), χρήση υπερσυνδέσμων που μπορούν να παραπέμπουν σε άλλα διδακτικά υλικά, χρήση ψηφιακών πόρων, προβολή βίντεο, παρουσιάσεις Power-Point, εικονικές επισκέψεις σε Μουσεία κλπ.

- **Ανάκληση των προηγούμενων γνώσεων – ενεργοποίηση των γνωστικών σχημάτων των μαθητών και δημιουργία προσδοκιών για το νέο μάθημα:**
- 1. Καταιγισμός ιδεών με χρήση του chat box
- 2. Χρήση του γραφικού οργανωτή KWL

Παραδείγματα
στρατηγικών
ενεργοποίησης
γνώσεων

Γραφικός οργανωτής K W L

K-W-L CHART

Topic: _____

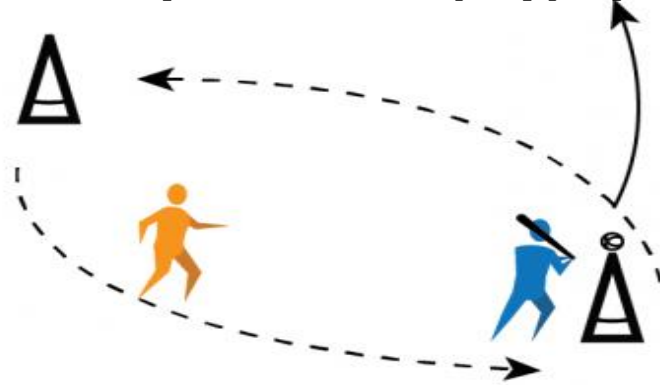
what I K now	what I W ant to know	what I L earned

- Αλληλεπίδραση και συνεργασία των μαθητών σε μικρές ομάδες ή ζεύγη στα break out rooms.
- 1. Έχοντας μελετήσει το σχετικό κείμενο που περιγράφει τα τέσσερα «παιδαγωγικά ιδεώδη» (N.E. Β' Λυκείου;), επιλέγουν αυτό που τους εκφράζει και αναζητούν περισσότερες πληροφορίες (στο σπίτι). Στη σύγχρονη τάξη οι μαθητές χωρίζονται σε τόσες ομάδες όσα και τα (υπο) θέματα. Δημιουργείται αντίστοιχος αριθμός 'δωματίων' και στο καθένα δίνεται το όνομα ενός (υπο) θέματος, π.χ. «Ανθρωπιστικό ιδεώδες». Η κάθε ομάδα 'μεταφέρεται' στο δωμάτιο που έχει οριστεί και ανταλλάσσει πληροφορίες- συζητά σε βάθος το θέμα. Τέλος, παρουσιάζει μια σύνοψη σε όλη την τάξη, με τρόπο που θα συμφωνήσει με τον εκπαιδευτικό.
- 2. Συνεργασία σε ζεύγη: Σκέπτομαι – Συνεργάζομαι με το διπλανό μου – Μοιράζομαι με όλους (Think – Pair – Share)
- Εύκολη δραστηριότητα. Πρώτα σκέπτονται σε σχέση με το θέμα/ερώτημα και μετά 'μεταφέρονται' στα δωμάτια όπου ανταλλάσσουν απόψεις με έναν ακόμη συμμαθητή τους. Τις εμπλουτισμένες ιδέες τους αναφέρουν στην τάξη (και αιτιολόγηση).

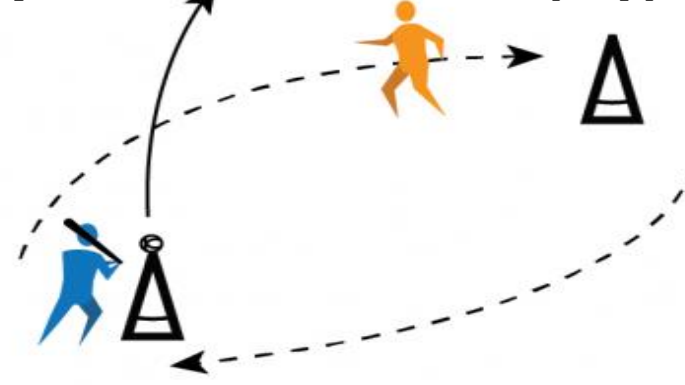
Παραδείγματα στρατηγικών αλληλεπίδρασης και συνεργασίας

Συνεργασία σε ομάδες στα break out rooms

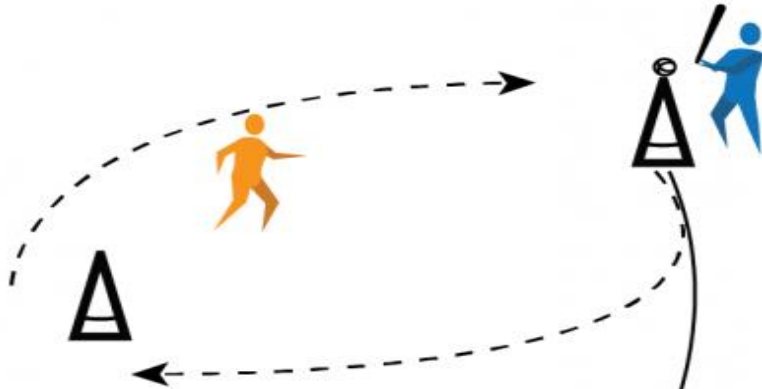
α) Το ατομικό ιδεώδες της αγωγής

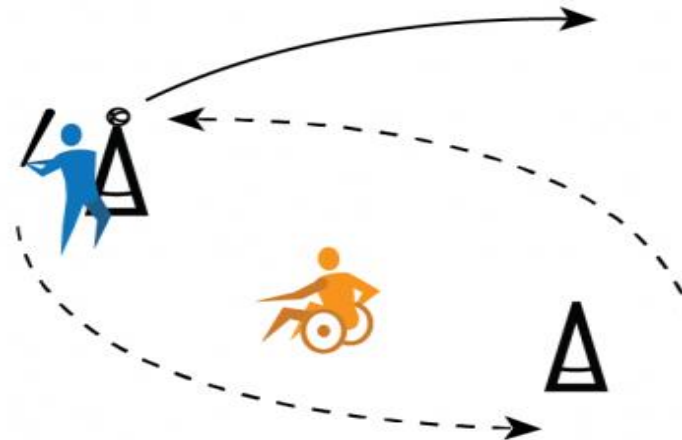
β) Το κοινωνικό ιδεώδες της αγωγής

γ) Το ανθρωπιστικό ιδεώδες της αγωγής

δ) Το θρησκευτικό ιδεώδες της αγωγής

Think

Pair

Share

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ –
ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΑΙ –
ΜΟΙΡΑΖΟΜΑΙ
Think – pair – share

Διατήρηση της προσοχής

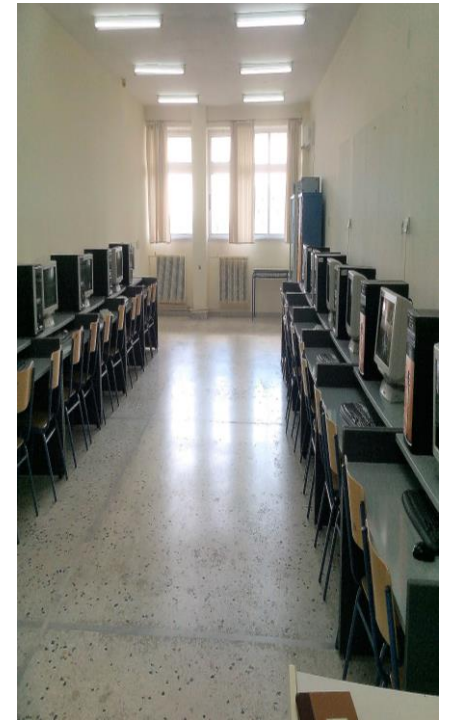
- Στο περιβάλλον της σύγχρονης εικονικής τάξης θα πρέπει να αλληλοεπιδρούμε με τους μαθητές κάθε 3-5 λεπτά.
- π.χ., για την παρουσίαση των νέων γνώσεων, καλό θα είναι να αποφεύγουμε να μιλάμε πολύ ώρα (διάλεξη).
- Αντί αυτού, να **χωρίσουμε το περιεχόμενο σε 3-5 κύρια μέρη και να εναλλάσσουμε την παρουσίαση των βασικών εννοιών με πρακτικές ασκήσεις ή συζήτηση.**
- Έτσι, θα διατηρήσουμε την προσοχή υποστηρίζοντας την ενεργό συμμετοχή τους.
- Ποικιλία προσεγγίσεων και δραστηριοτήτων

Βήμα 4^ο : Αξιολόγηση

- Το τέταρτο και τελευταίο βήμα του σχεδιασμού περιλαμβάνει την αξιολόγηση.
- Χρησιμοποιούμε **εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης** (π.χ. αυτοαξιολόγηση).
- Δίνουμε τη δυνατότητα στους μαθητές να παρουσιάζουν (εκτός από τα ατομικά) και **τα συνεργατικά τους προϊόντα**.
- Υποστηρίζουμε τους αδύνατους (Scaffolding), π.χ. με διαφορετικού τύπου/βαθμού δυσκολίας δραστηριότητες ή με επιπλέον υλικό.
- Παρέχουμε έγκαιρα ανατροφοδότηση.
- Για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, χρησιμοποιούμε ποικιλία ασκήσεων αξιολόγησης (πχ. Κουίζ, Σωστό-Λάθος, κλπ.)
- Ημερολόγιο για το τι δούλεψε και τι όχι για μελλοντική βελτίωση.

Το μαθησιακό περιβάλλον

- Όπως και στη δια ζώσης διδασκαλία, **η κατάλληλη οργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος** μπορεί να μεγιστοποιεί τη μάθηση, να δημιουργεί **κίνητρα** και να διευκολύνει **την ενεργή εμπλοκή του μαθητή** σε δραστηριότητες που στοχεύουν σε **ανώτερα επίπεδα μάθησης**.
- Να αποφεύγονται τα ψηφιακά εργαλεία μικρής παιδαγωγικής αξίας που δεν συμβάλλουν στα παραπάνω (shovelware).
- **Προετοιμάζουμε κατάλληλα το περιβάλλον της τάξης**, π.χ. το background δεν θα πρέπει να αποσπά την προσοχή των μαθητών και καλό είναι να είναι το ίδιο πάντα.
- Καλό είναι τα αρχεία που θα χρειαστούμε στο μάθημα (πχ, διδακτικό εγχειρίδιο, έγγραφα PDF, PP παρουσιάσεις κλπ.) να τα έχουμε έτοιμα στην επιφάνεια εργασίας.
- Παρόλη τη φυσική απόσταση ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και τους μαθητές, οι μαθητές είναι δυνατόν να λάβουν περισσότερη προσοχή από τον εκπαιδευτικό από ότι στην κανονική τάξη.

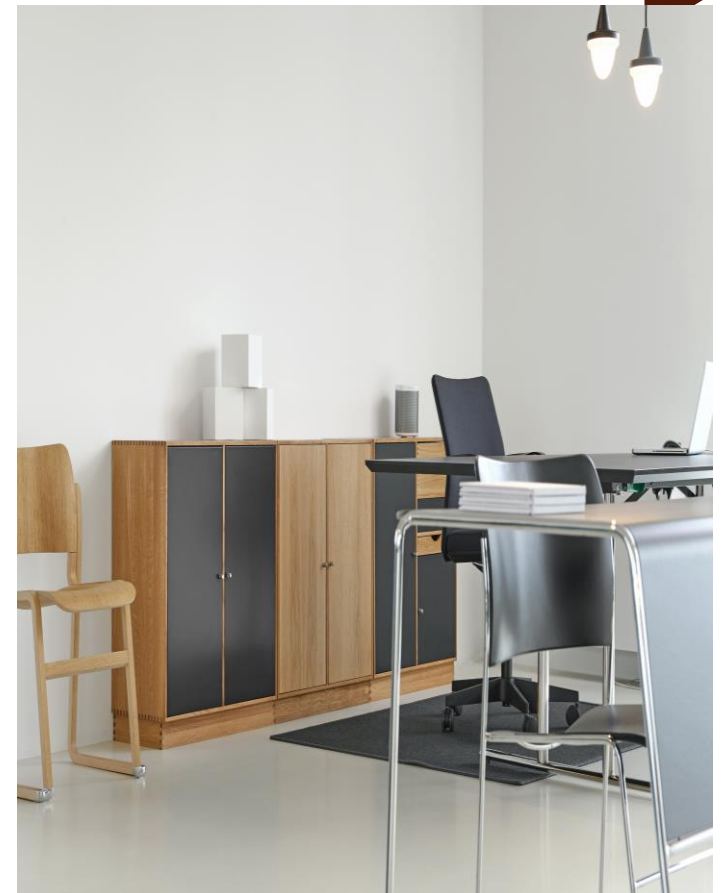
Τρόποι αξιοποίησης των χαρακτηριστικών του μαθησιακού περιβάλλοντος της Webex

- Chat box: Χρησιμοποιείται από εκπαιδευτικούς και μαθητές για **καταιγισμό ιδεών**, για να γράψουν οι μαθητές **απαντήσεις** και ο εκπαιδευτικός να επισημάνει ή/και να **διορθώσει τα λάθη**, για **αξιολόγηση από συνομηλίκους** (βάσει κριτηρίων).
- Interactive whiteboard: Χρησιμοποιείται από εκπαιδευτικούς και μαθητές για να γράψουν (απαντήσεις, φράσεις, κλπ.).
- Hand icon: Οι μαθητές το πατούν όταν θέλουν να ρωτήσουν, να απαντήσουν ή όταν έχουν τελειώσει μια άσκηση, κλπ.
- Share screen/content/web browser: Για να μοιραστούμε περιεχόμενο, να προβάλλουμε παρουσιάσεις, έγγραφα κλπ., να μεταφερθούμε σε ιστοσελίδες.
- Breakout rooms: για (συν)εργασία των μαθητών σε ζεύγη ή μικρές ομάδες.

Το μαθησιακό περιβάλλον των μαθητών

- Στην κανονική τάξη προσπαθούμε να παρέχουμε ένα ασφαλές και συμπεριληπτικό περιβάλλον, που να διευκολύνει τη μάθηση.
- Στην ηλεκτρονική ΕξΑΕ θα πρέπει **να υποστηρίξουμε τους μαθητές στο δικό τους χώρο**, που μπορεί να περιλαμβάνει:
- Το φυσικό περιβάλλον μάθησης των μαθητών
- Τα ψηφιακά εργαλεία και τις συσκευές
- Τη σύνδεση στο ίντερνετ
- Τις ψηφιακές τους δεξιότητες
- Την προσωπική υποστήριξη (εκτός από τη μαθησιακή).

- Οι δύσκολες συνθήκες στις οποίες ζούμε επηρεάζουν τον καθένα διαφορετικά, ωστόσο κάποιοι τομείς στους οποίους μπορεί οι μαθητές να χρειάζονται υποστήριξη (εκτός από τη μάθηση) είναι:
- Τα προβλήματα υγείας
- Το άγχος που προκαλεί η πανδημία
- Το αίσθημα της απομόνωσης
- Οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσης στην οικογένεια

Παροχή υποστήριξης

Οργάνωση των διδακτικών υλικών

- Χρησιμοποιούμε **διδακτικά υλικά διαφόρων τύπων**:
- Αρχεία διαφόρων τύπων (π.χ. Word, PDF), εικόνες, παρουσιάσεις, πίνακες, σχέδια κλπ. βίντεο, ιστοσελίδες, κλπ.
- Οργανώνουμε τους φακέλους υλικών που χρειαζόμαστε (εικόνες/flashcards, σχέδια μαθήματος, φύλλα εργασίας, κλπ.) σε έναν **ψηφιακό φάκελο**. Έτσι, θα δημιουργήσουμε την ψηφιακή βιβλιοθήκη μας.
- Μπορούμε να αποθηκεύσουμε τους φακέλους μας σε ένα 'νέφος' (cloud), όπως το 'OneDrive', το 'Google Drive' ή το '+γραφίς' του ΠΣΔ, από όπου μπορούμε να τους μοιραζόμαστε και με τους μαθητές μας.
- Όσον αφορά τους χρήσιμους **συνδέσμους** (links), μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε σελιδοδείκτες (bookmarks), για εύκολη πρόσβαση σε αγαπημένες τοποθεσίες.

Αξιοποίηση κειμένου - ανάγνωση

- ❖ Η δομή ενός μαθήματος που αξιοποιεί την ανάγνωση κειμένου δεν διαφέρει πολύ από τη δια ζώσης διδασκαλία.
- ❖ Η ανάγνωση πρέπει να γίνεται στην 'τάξη' ή 'στο σπίτι'; Εξαρτάται από την ηλικία των μαθητών και, επίσης, από την έκταση και το είδος του κειμένου. Οι μικρότεροι μαθητές δεν περιμένουμε να διαβάσουν το κείμενο στο σπίτι. Χρειάζονται την επικοινωνία και χρειάζονται υποστήριξη από τον εκπαιδευτικό. Οι μεγαλύτερης ηλικίας μαθητές πιθανόν να διαβάζουν μόνοι τους, αν και αυτό πάλι εξαρτάται από το είδος του κειμένου και το είδος της δραστηριότητας.
- ❖ Για τον **εντοπισμό συγκεκριμένων πληροφοριών** στο κείμενο, οι μαθητές μπορούν να κάνουν την ανάγνωση στην τάξη: Διαβάζουν γρήγορα και εστιάζουν μόνο στα σημεία ενδιαφέροντος και όχι σε όλο το κείμενο. Ο εκπαιδευτικός θέτει χρονικό όριο.
- ❖ Για την **προσεκτική ανάγνωση και εντοπισμό λεπτομερειών**, οι μαθητές μπορούν να κάνουν την ανάγνωση 'στο σπίτι', καθώς αυτό απαιτεί χρόνο και ο καθένας έχει διαφορετική ταχύτητα.
- ❖ Όταν οι μαθητές διαβάζουν ένα κείμενο στο σπίτι, το επόμενο μάθημα στην τάξη μπορεί να εστιάσει στον έλεγχο της κατανόησης και σε άλλες δραστηριότητες. Μπορεί να τους έχει δοθεί φύλλο εργασίας από πριν.

Η χρήση του διδακτικού εγχειριδίου

- Το διδακτικό εγχειρίδιο του μαθήματος το χρησιμοποιούμε (μαζί με άλλα υλικά) και στις online τάξεις.
- Στο «Ψηφιακό Σχολείο» (<http://ebooks.edu.gr/new/allcourses.php>) υπάρχουν αναρτημένα όλα τα διδακτικά εγχειρίδια όλων των μαθημάτων και για τα περισσότερα υπάρχει και «εμπλουτισμένη» έκδοση. Μπορούμε να προβάλλουμε στην οθόνη του υπολογιστή (με τη λειτουργία sharing) τη σελίδα ή καλύτερα το τμήμα της στο οποίο θέλουμε να εστιάσουμε και μπορούμε να σημειώσουμε, να υπογραμμίσουμε επάνω στο κείμενο, κλπ. (με τη λειτουργία 'annotate'. Αποφασίζουμε ποιες εργασίες/δραστηριότητες θα μπορούσαν οι μαθητές:
- Να **κάνουν μόνοι τους**,
- Να **κάνουν σε ομάδες** (στη σύγχρονη τάξη αλλά και στην ασύγχρονη).
- **Χρειάζονται τον καθηγητή τους**

Ψηφιακά βοηθήματα

- Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, μπορούμε να έχουμε ανοικτά στην επιφάνεια εργασίας βοηθήματα όπως:
- Βιβλίο γραμματικής (σε ψηφιακή μορφή) κλπ. ή να προβάλουμε βικιλεξικό και άλλα λεξικά, σελίδες της βικιπαίδεια, π.χ.
(<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%AF%CE%B1>) κλπ., μέσω της λειτουργίας 'Sharing Web Browser'.
- Έτσι, ενώ εξηγούμε και συζητάμε με τους μαθητές, αυτοί μπορούν να βλέπουν κανόνες, παραδείγματα κλπ.

Διαμοιρασμός υλικών –εργασία στην τάξη

- Κάνουμε διαμοιρασμό της οθόνης ή περιεχομένου (Share screen/content) και δείχνουμε το φύλλο εργασίας, το κείμενο, κλπ.
- Ή ζητάμε από τους μαθητές να κοιτάζουν το φύλλο εργασίας που έχουν λάβει μέσω e-mail
- Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τα breakout rooms και να βάλουμε τους μαθητές να δουλέψουν σε ζεύγη ή σε μικρές ομάδες
- Χρησιμοποιούμε τη λειτουργία διαμοιρασμού του φυλλομετρητή (Share your browser) για να δείξουμε ένα βίντεο κλπ. ή επικολλούμε το σύνδεσμο του βίντεο (video link) στο chat

Διαμοιρασμός διδακτικών υλικών (κείμενα, φύλλα εργασίας, βίντεο, κλπ.). Πρακτικές συμβουλές

Τα κείμενα ή τα φύλλα εργασίας που έχουμε ετοιμάσει μπορούμε:

- ❖ Να τα στείλουμε με e-mail πριν το μάθημα, ιδίως αν είναι μεγάλα

- ❖ Να επικολλήσουμε έναν σύνδεσμο στο chat box από όπου μπορούν να τα μεταφορτώσουν

- ❖ Εάν έχουμε και ασύγχρονη τάξη, να τα έχουμε αναρτήσει εκεί προηγουμένως από όπου θα τα έχουν κατεβάσει για το μάθημα.

- ❖ [Τα στέλνουμε στους μαθητές κατά τη διάρκεια του μαθήματος με τη λειτουργία transfer files]

Ελέγχουμε ...

- Ιδίως αν χρησιμοποιούμε βίντεο ή ηχητικό απόσπασμα, θα πρέπει να ζητήσουμε από τους μαθητές να έχουν κλειστά τα μικρόφωνα και να τα ανοίγουν όταν πρόκειται να μιλήσουν.
- Ελέγχουμε για να βεβαιωθούμε ότι βλέπουμε όλους τους μαθητές και ότι και αυτοί μπορούν να μας δουν
- Ελέγχουμε για να βεβαιωθούμε ότι ακούμε όλους και ότι μας ακούν όλοι
- Ζητάμε να γράψουν ένα χαιρετισμό στο chatbox για να έχουμε και τα ονόματά τους.

Ζητάμε από τους μαθητές

- Ζητάμε να σηκώσουν το χέρι για να απαντήσουν πατώντας το αντίστοιχο εικονίδιο

- Έπιλέγουμε εμείς και δίνουμε το λόγο σε μαθητές για να απαντήσουν προφορικά

- Έπιλέγουμε να γράψουν τις απαντήσεις στο chat και μετά συνοψίζουμε και δίνουμε τις αναγκαίες διευκρινίσεις

- Έπιλέγουμε τον ασπροπίνακα (whiteboard) για να γράφουμε (εμείς και οι μαθητές μας)

Χρήσιμα εργαλεία διαμοιρασμού

- Το **padlet** (<https://padlet.com>) παρέχει τη δυνατότητα noticeboard αλλά και πολλές άλλες δυνατότητες, π.χ. εγγραφή φωνής, εγγραφή και προβολή βίντεο και εικόνας, εκτός από κείμενο. Θα μπορούσε να καλύψει πολλές ανάγκες, ιδίως σε περίπτωση που ο εκπαιδευτικός δεν έχει δημιουργήσει 'ασύγχρονη τάξη'. Δεν απαιτείται εγγραφή των μαθητών παρά μόνο η αποστολή ενός συνδέσμου (link).
- Κάποιες από τις παραπάνω δυνατότητες προσφέρουν και τα ακόλουθα: Online noticeboard ή sticky notes. Ο εκπαιδευτικός θα μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει για την ανάθεση εργασιών και οι μαθητές για την υποβολή των απαντήσεών τους.
- Google Docs: Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιούν Google Docs για να παρουσιάσουν στον καθηγητή την εργασία που έχουν ετοιμάσει. Μπορούν, επίσης, να χρησιμοποιήσουν το εργαλείο αυτό για συνεργατική online γραφή (π.χ. συγγραφή ενός κειμένου). Ο εκπαιδευτικός με τη λειτουργία Share Web Browser μπορεί να προβάλλει σε πραγματικό χρόνο το έγγραφο και να κάνει σχόλια υπογραμμίζοντας, διορθώνοντας, κλπ.
- Εργαλεία όπως: Memrise, Quizlet, quizzes, games/activities κλπ. μπορούν να χρησιμοποιηθούν πριν ή μετά τη σύγχρονη διδασκαλία, για επανάληψη ή περαιτέρω εξάσκηση.

Χρήσιμα βοηθητικά (εποπτικά) μέσα

- Ιδίως για τα Μαθηματικά, Χημεία, κλπ. αλλά και όλα τα μαθήματα, χρήσιμη μπορεί να φανεί η χρήση ενός απλού μικρού 'ασπροπίνακα μαρκαδόρου'.
- Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, ο εκπαιδευτικός μπορεί να γράφει στον πίνακα αυτό και να εξηγεί σε πραγματικό χρόνο (<https://youtu.be/bFmuRhEXpYg>).
- Οι μαθητές κρατούν σημειώσεις, όπως και στη δια ζώσης διδασκαλία. Μπορούν να χρησιμοποιούν τετράδιο, φύλλο ντοσιέ ή/και πίνακα μαρκαδόρου.

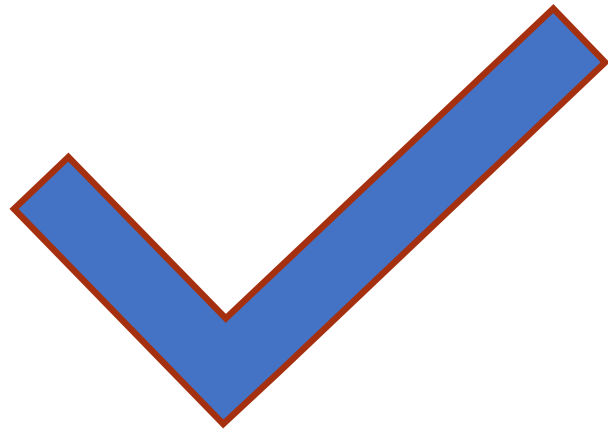
- Μεγιστοποίηση του μαθησιακού αποτελέσματος
- Αναθέτουμε ατομικές ή/και συνεργατικές δραστηριότητες, αναρτώντας τα κατάλληλα υλικά στην ασύγχρονη τάξη ή παραπέμποντας σε κατάλληλες πηγές (εάν δεν έχουμε ασύγχρονη τάξη, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το e-mail, dropbox κλπ.
- Οι μαθητές μελετούν και εργάζονται από το δικό τους χώρο και σε ώρες που επιλέγουν είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με συμμαθητές, χρησιμοποιώντας διάφορα ψηφιακά εργαλεία πριν έρθουν στη σύγχρονη τάξη, έτοιμοι για το μάθημα.
- Έτσι, αναστρέφοντας την τάξη (by flipping the class), δεν θα αφιερώσουμε πολύ χρόνο σε διάλεξη του εκπαιδευτικού με τους μαθητές να ακούν και να προσπαθούν να καταλάβουν. Θα υπάρχει χρόνος για επίλυση προβλημάτων, εφαρμογή των όσων έμαθαν, συζήτηση για εμβάθυνση, αναστοχασμό κλπ.
- Επισήμανση: Η ασύγχρονη επικοινωνία και διδασκαλία προσφέρεται ιδιαίτερα για **διαφοροποίηση της διδασκαλίας**.

Συνδυάζοντας
τη σύγχρονη
και ασύγχρονη
ΕΞΑΕ
Η
ανεστραμμένη
τάξη (flipped
classroom)

Ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας

- Βλέπε και τον Οδηγό για την ΕΞΑΕ
-

Ζητήματα ασφάλειας και
προστασίας των
δεδομένων των μαθητών

Συνοψίζοντας

- Η επιτυχία της διδασκαλίας από απόσταση θα εξαρτηθεί όχι από το μέσο αλλά από την κατανόηση του μέσου και την εφαρμογή υγιών παιδαγωγικών αρχών στη χρήση αυτού του μέσου.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας